

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΙΣΟΤΙΜΙΑ

1. Ο στόχος για το 2003 αναφέρεται σε πληθωρισμό 3,1% και ανάπτυξη 4,15%. Είναι εφικτά τα νούμερα δεδομένου ότι πρόσφατα το ΔΝΤ αναθεώρησε προς τα κάτω τις προβλέψεις του για την οικονομία της Ευρωζώνης;

Θέλω να τονίσω ότι καθοριστική συμβολή στους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης της χώρας έχει το πρόγραμμα των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων. Οι επενδύσεις το πρώτο εξάμηνο του 2002 έτρεχαν με ρυθμό αύξησης 10,8%, τη στιγμή που στην Ευρωζώνη μειώνονταν κατά 2,8%. Το 2003 θα είναι έτος ακόμα μεγαλύτερης αύξησης των επενδύσεων, καθώς θα πρέπει να τελειώσουν τα περισσότερα Ολυμπιακά έργα για τους αγώνες προετοιμασίας, τα λεγόμενα «test events». Επίσης, ο ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης παραμένει ισχυρός και το πρώτο εξάμηνο ήταν 2,6%, τη στιγμή που στην Ευρωζώνη ήταν μόνο 0,4%. Εκεί, η κατανάλωση των νοικοκυριών έπαθε καθίζηση λόγω της πτώσης των χρηματιστηρίων, ενώ στην Ελλάδα εμφανίζεται λιγότερο επηρεασμένη.

Παρ' όλα αυτά, μια παρατεταμένη ύφεση στην Ευρώπη πέρα από το τέλος του 2002, πιθανότατα να επηρεάσει κάπως και την ελληνική οικονομία, κυρίως μέσω των επιπτώσεων στις εξαγωγές και τον τουρισμό, όπως έγινε μέσα στο 2002. Το ΔΝΤ αναθεώρησε προς τα κάτω το ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη για το 2003, από 2,9% στο 2,3%, δηλαδή κατά 0,6 της ποσοστιαίας μονάδας. Με βάση την εμπειρία της τελευταίας 20-ετίας, μια ανάλογη αναθεώρηση για τη δική μας οικονομία είναι της τάξης της 0,3 – 0,4 της ποσοστιαίας μονάδας, δηλαδή ο νέος

ρυθμός ανάπτυξης για το 2003 θα είναι 3,8% αντί για 4,15%. Βεβαίως, τα τελευταία χρόνια η αντίδραση της ελληνικής οικονομίας σε αρνητικές ευρωπαϊκές οικονομικές εξελίξεις είναι πολύ ευνοϊκότερη απ' ό,τι στο παρελθόν και, έτσι, **ακόμα και ο ρυθμός ανάπτυξης του 4,15% είναι εφικτός**. Η ευνοϊκότερη αντίδραση πηγάζει από το γεγονός ότι υπάρχουν ενδογενείς οικονομικές δυνάμεις – όπως οι επενδύσεις - που αντιστέκονται στην εισαγωγή της ύφεσης, όπως άλλωστε αποδεικνύει η σύγκριση της εμπειρίας του τελευταίου έτους με την προηγούμενη περίοδο ύφεσης του 1993, όταν ο ρυθμός ανάπτυξης στην ΕΕ ήταν -0,4 %, αλλά στην Ελλάδα -1,6%.

Σ' ότι αφορά τον ονομαστικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας, αυτός αναμένεται να κινηθεί στο 7,3% αφού ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ προβλέπεται στο 3,1%. Μ' ένα αρνητικό σενάριο τόσο για το πραγματικό ΑΕΠ όσο και για τον πληθωρισμό, ο ρυθμός αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ θα παραμείνει στα ίδια περίπου επίπεδα, αφού η πτώση στον ένα ρυθμό αντισταθμίζεται από την αύξηση στον άλλον. Επομένως, ο προϋπολογισμός θα εκτελεστεί χωρίς μεγάλες εκπλήξεις, γιατί η μεταβλητή που έχει κυρίαρχη σημασία στην αύξηση των εσόδων είναι ο ρυθμός μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ.

2. Και οι επιπτώσεις του πολέμου;

Σ' ότι αφορά τις επιπτώσεις του πολέμου στη διεθνή οικονομία δεν μπορώ να είμαι κατηγορηματικός ότι θα είναι πολύ αρνητικές. Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα για το τι μπορεί να συμβεί. Για παράδειγμα, έχει μεγάλη πιθανότητα και το εξής

ευνοϊκό σενάριο: Η διεξαγωγή του πολέμου θα απαιτήσει δαπάνη στις ΗΠΑ που μπορεί να υπερβεί τα 100 δις δολάρια. Αυτή είναι μια σημαντική δημοσιονομική επέκταση, που θα αναζωογονήσει την οικονομία των ΗΠΑ, συμπαρασύροντας και τις υπόλοιπες οικονομίες. Στη συνέχεια, αν ο πόλεμος τελειώσει γρήγορα, οι τιμές του πετρελαίου πιθανότατα δεν θα μπορέσουν να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομία διεθνώς, ειδικά αν τα πετρέλαια του Ιράκ τελικά περάσουν στον έλεγχο των εταιρειών πετρελαίου των ΗΠΑ, οπότε μπορούμε να δούμε και ραγδαία μείωση των τιμών. Η μείωση αυτή θα αντισταθμίσει τις τυχούσες αρνητικές επιδράσεις της προηγούμενης ανόδου.

Στην Ελλάδα είμαστε πολύ καλύτερα προετοιμασμένοι απ' ό,τι στο παρελθόν. Διαθέτουμε αποθέματα πετρελαίου που καλύπτουν τις ανάγκες μας για 3,5 μήνες, ενώ από τις προηγούμενες πετρελαϊκές κρίσεις γνωρίζουμε ότι η διάρκειά τους είναι το πολύ ένας μήνας. Έχουμε ένα σημαντικό περιθώριο ασφάλειας, ενώ ο πρόσφατος νόμος για τα πετρελαιοειδή μας δίνει την ευχέρεια αντιμετώπισης των κρίσεων.

3. Ποια είναι τα κρίσιμα σημεία στην Οικονομία που πρέπει να προσεχθούν το επόμενο διάστημα;

Η συνταγή που μας έβαλε στην ΟΝΕ, δηλαδή η αντιπληθωριστική πολιτική, αλλά και η αυστηρή δημοσιονομική πολιτική εξακολουθεί να αποτελεί και σήμερα αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη. Χρειάζονται, όμως και άλλες πολιτικές. Η απώλεια του εργαλείου της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής συνεπάγεται στροφή προς τη μικροοικονομική πολιτική

και έμφαση στην αποτελεσματικότητα του κράτους και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Αυτό είναι το νέο δεδομένο στην οικονομική πολιτική. Η ανταγωνιστικότητα είναι η ειδοποιός διαφορά, που κρίνει την ταχύτητα με την οποία συγκλίνουμε με την υπόλοιπη Ευρώπη. Η αύξησή της είναι ένας συνεχής αγώνας δρόμου. Δεν επιτρέπει εφησυχασμό, αφού και οι υπόλοιπες χώρες έχουν τον ίδιο στόχο.

Ορισμένοι αμφισβητούν την προοπτική σύγκλισης, επικαλούμενοι το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 ή το τέλος του Γ' ΚΠΣ το 2008. Είναι γεγονός ότι και οι δύο αυτοί παράγοντες επιταχύνουν τις επενδύσεις, κυρίως επειδή αποτελούν πολιτική προτεραιότητα και έτσι, παρά την πίεση του δημοσιονομικού ισοζυγίου, συμβάλλουν ώστε να διατηρηθούν οι δημόσιες επενδύσεις αλώβητες. Όμως, το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων δεν σημαίνει ότι σταματούν και οι επενδύσεις σε έργα. Η πολιτική και οικονομική προτεραιότητα παραμένει. Απλώς, οι πόροι θα ανακατανεμηθούν σε μη-Ολυμπιακά και πιθανόν πιο παραγωγικά έργα. Παρομοίως, το τέλος του Γ' ΚΠΣ δεν συνεπάγεται αυτομάτως και το τέλος της αναπτυξιακής μας προοπτικής. Οι δράσεις του ΚΠΣ, σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και το ραγδαίο ρυθμό των αποκρατικοποιήσεων, απελευθερώνουν ένα παραγωγικό δυναμικό, το οποίο ωθεί τις αναπτυξιακές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας σε υψηλότερα επίπεδα, που επιταχύνουν την πραγματική σύγκλιση. Σήμερα οι κοινοτικοί πόροι του ΚΠΣ συμβάλλουν στην ανάπτυξη, αλλά είναι υπεύθυνοι μόνο για ένα μικρό κλάσμα από το ρυθμό του 3,8%. Έτσι, ακόμα και αν δεν

υπάρξει ένα Δ' ΚΠΣ μετά το 2008, η ελληνική οικονομία έχει την ικανότητα να επιταχύνει τους σημερινούς ρυθμούς μεγέθυνσης.